Κελεός είναι το όνομα του δασόβιου πουλιού δρυοκολάπτης. Ήταν βασιλιάς στο δάσος. Με γιο τον Δημοφώντα (τον πολεμιστή που το όνομά του θύμιζε τον φονέα του λαού και, κατά κάποιους, συγγένευε με τον θεό του πολέμου, Άρη). Πριν να φτάσει ως αυτούς αναζητώντας την Περσεφόνη, η Δήμητρα πέρασε από το «Ράριον πεδίον», την πεδιάδα ανάμεσα στην Αθήνα και την Ελευσίνα. Εκεί, συνάντησε δυο αυτόχθονες, δυο ανθρώπους που είχαν βγει από την γη, μαζί με τους τρεις γιους τους. Ήταν η Βαυβώ (σημαίνει κοιλιά) και ο Δυσαύλης (σημαίνει ο με σπίτι ακατάλληλο να ζει κάποιος σ' αυτό) και τα παιδιά τους Τριπτόλεμος, Εύμολπος και Ευβουλέας. Ο Παυσανίας αναφέρει ότι ο Τριπτόλεμος (ο τριπλός πολεμιστής) έβοσκε βόδια, ο Εύμολπος (ο καλός τραγουδιστής) πρόβατα και ο Ευβουλέας (ο με ορθή βούληση, στον οποίο κάποιοι αναγνωρίζουν τον ίδιο τον θεό Άδη) γουρούνια.

Έχουμε δηλαδή να κάνουμε με λαό του δάσους που ζούσε από την κτηνοτροφία αγνοώντας την καλλιέργεια της γης. Δεν είχαν γευτεί ποτέ ψωμί και αγνοούσαν την ύπαρξή του. Όμως, τη μέρα που άνοιξε η γη και κατάπιε την Περσεφόνη, κάπου εκεί κοντά βρισκόταν ο Ευβουλέας με τα γουρούνια του. Μάλιστα, μερικά από τα ζωντανά παρασύρθηκαν στο χάσμα και χάθηκαν. Ο Ευβουλέας ήταν αυτός που πληροφόρησε την Δήμητρα για το τι έγινε. Κατά άλλη εκδοχή, πληροφοριοδότης ήταν ο Τριπτόλεμος. Η θεά, για να τον ανταμείψει, του χάρισε τις γνώσεις της καλλιέργειας της γης. Από άνθρωπος του πολέμου, ο Τριπτόλεμος έγινε άνθρωπος της ειρήνης.

Η Βαυβώ δέχτηκε πρόθυμα να φιλοξενήσει την Δήμητρα. Της πρόσφερε κυκεώνα αλλά η θεά αρνήθηκε. Νήστευε ώσπου να βρει την κόρη της. Καθόταν αμίλητη και λυπημένη σε μια γωνιά με την Βαυβώ να σπάει το κεφάλι της να βρει, τι θα μπορούσε να της αλλάξει την διάθεση. Και κάποια στιγμή, το βρήκε. Κάθισε απέναντι στην Δήμητρα, άνοιξε τα πόδια της, σήκωσε το φόρεμά της και της αποκάλυψε την τεράστια κοιλιά της: Στην άκρη της μήτρας, το μωρό ο Ίακχος της γελούσε. Χαμογέλασε και η Δήμητρα και ήπιε από τον κυκεώνα που της πρόσφεραν. Το τι ακριβώς είδε, απαγορευόταν να ειπωθεί. Με το επίθετο Ίακχος πάντως οι αρχαίοι καλούσαν τον θεό Διόνυσο (γιο του Δία και της Περσεφόνης κατά τους Ορφικούς) αλλά και την υποχθόνια θεότητα προς τιμή της οποίας έψαλλαν ύμνο στα Ελευσίνια Μυστήρια.

Ερευνητές πιθανολογούν ότι η περιοχή όπου ζούσαν η Βαυβώ και ο Δυσαύλης θεωρήθηκε πως ήταν ακατάλληλη για να ζήσει κάποιος, επειδή απλά ήταν Κάτω Κόσμος. Κατά τους Ορφικούς, η Δήμητρα κατέβηκε στον Κάτω Κόσμο από το ίδιο χάσμα, μέσα στο οποίο χάθηκαν η Περσεφόνη και τα γουρούνια του Ευβουλέα. Η θεά πήρε την κόρη της κι ανέβηκαν

στον Όλυμπο με άρμα που οδηγούσαν άσπρα άλογα και με συνοδεία τις τρεις Μοίρες, τις τρεις Ώρες και τις τρεις Χάριτες.

(τελευταία επεξεργασία, 1 Δεκεμβρίου 2020)